

วิชาชะดิษบูรณาการกับอัลลาก

ระดับชั้น 3 มุตะวัสสิต

ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ.2546 (ปรับปรุง พ.ศ.2555)

ผ่าน

40 ชะดิษอิมามอัน-นะวะะวีย

(หะดีษ33-42)

﴿الأربعون النووية﴾

อุมู ชะกะรียา ยะหฺยา บิน ชะร็อฟ อัน-นะวะะวีย

เรียบเรียงโดยอุस्ताซอับดุลชะกูร บินชาฟิอีย์

(อับดุลสุโก ดินอะ)

โรงเรียนจริยธรรมศึกษามูลนิธิ ตำบลสะกอม

อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา 90130

www.jariyatham.ac.th

คำนำ

ด้วยพระนามของอัลลอฮ์ ผู้ทรงเมตตา ปราณียิ่งเสมอ

มวลการสรรเสริญเป็นกรรมสิทธิ์ของอัลลอฮ์ผู้ทรงอภิบาลแห่งสากลโลก ขอความสันติ จงมีแต่ศาสนทูตมุฮัมมัด ผู้เจริญรอยตามพระองค์และผู้อ่านทุกท่าน

แบบเรียนนี้เรียบเรียงจาก 40 หะดีษของอิหม่ามมะวะรียะฮ์ซึ่งตัวบทแปลโดยนายพัยซอล อับดุลฮาดีฮ์และส่วนหนึ่งของการอรรถาธิบายหะดีษจากเว็บไซต์

<http://articles.islamweb.net/media/index.php?page=maincategory&lang=A&vPart=523>

โดยที่ผู้เรียบเรียงนำมาตราฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จากวิชาหะดีษและอัคลาค(จริยธรรมอิสลาม)ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ.2546 (ปรับปรุง พ.ศ.2555)มาเป็นกรอบในการจัดทำแบบเรียนที่บูรณาการทั้งสองวิชาและในทำยบทได้เพิ่มวิชามุสตะอละฮ์หะดีษ (หลักพิจารณาอัลหะดีษ) ซึ่งนางานเขียนขอผู้ทรงคุณวุฒิ 4 ท่านคือผศ.ดร.อับดุลเลาะ หนุ่มสุข อาจารย์ อับดุลเลาะ การีนา อาจารย์อันวา สะอู และอาจารย์รอฟีกี มุฮำหมัด

หวังว่าแบบเรียนนี้จะเป็นคู่มือหนึ่งในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและได้รับประโยชน์อย่างสูงสุด

อุस्ताซอับดุลอะซซะกูร์ บินชาฟีอีย์

(อับดุลสุโก ดินอะ)

15/6/ฮ.ศ.1436

05/04/พ.ศ.2558

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
หะดีษที่ 33 การแสดงพยานหลักฐานจำเป็นสำหรับผู้เป็นโจทก์	3
หะดีษที่ 34 การเปลี่ยนแปลงสิ่งชั่วคราวเป็นสิ่งจำเป็น	4
หะดีษที่ 35 มุสลิมคือพี่น้องของมุสลิม	5
หะดีษที่ 36 จัดการกิจธุระของพี่น้องมุสลิม	6
หะดีษที่ 37 ส่งเสริมให้ประกอบกรรมดี	8
หะดีษที่ 38 ผลตอบแทนของการเป็นปรปักษ์ต่อบรรดาคนรักของอัลลอฮ์	9
หะดีษที่ 39 การไม่เอาผิดเนื่องจากความผิดพลาดและหลงลืม	11
หะดีษที่ 40 จงอยู่บนโลกนี้เสมือนคนแปลกหน้า	12
หะดีษที่ 41 ปฏิบัติตามนบี	13
หะดีษที่ 42 การอภัยโทษที่ท่วมทับของอัลลอฮ์	14
บทส่งท้าย	15
บททวนบทเรียน	23
ภาคผนวก	26

หะดีษที่ 33 การแสดงพยานหลักฐานจำเป็นสำหรับผู้เป็นโจทก์

الْبَيِّنَةُ عَلَى الْمُدَّعِي

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ :

"لَوْ يُعْطَى النَّاسُ بِدَعْوَاهُمْ ، لَادَّعَى رِجَالٌ أَمْوَالَ قَوْمٍ وَدِمَاءَهُمْ ، لَكِنَّ الْبَيِّنَةَ عَلَى

الْمُدَّعِي وَالْيَمِينُ عَلَى مَنْ أَنْكَرَ "

حَدِيثٌ حَسَنٌ ، رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ وَغَيْرُهُ هَكَذَا ، وَبَعْضُهُ فِي الصَّحِيحَيْنِ .

ความว่า: จากท่านอับนุ อับบาส เราะฎิยัลลอฮุฮันฮุมมา จากท่านเราะสูลุลลอฮุ ﷺ ท่านกล่าวว่า: "หากมนุษย์ได้รับสิทธิทุกอย่างตามที่เขาได้กล่าวอ้างแล้ว ไซ้ไร แน่แน่นอนย่อมมีผู้คนอ้างสิทธิในทรัพย์สินและเลือดเนื้อของกลุ่มชนหนึ่ง แต่ทว่าพยานหลักฐานนั้นจำเป็นสำหรับโจทก์(ผู้กล่าวอ้าง) ที่ต้องนำมาเสนอ ส่วนการสาบานนั้นเป็นหน้าที่สำหรับผู้ปฏิเสธการกล่าวอ้าง" หะดีษอยู่ในระดับหะสัน บันทึกโดยอัล-บัยฮะกีเย¹ และท่านอื่นๆ ด้วยสำนวนนี้ และบางส่วนมีบันทึกอยู่ในหนังสือเศาะหิหฺทั้งสอง²

إن هذا الحديث يبين أن مجرد ادعاء الحق على الخصم لا يكفي ، إذا لم تكن هذه الدعوى مصحوبة ببينة تبين صحة هذه الدعوى ، كما قال النبي ﷺ : (لكن البيئنة على المدعي) .

وتعريف البيئنة : اسم جامع لكل ما يظهر الحق ويبينه ، وعلى هذا فهناك أمور كثيرة يصدق عليها هذا المعنى ، فمن ذلك : الشهود ، فعندما يشهد الشهود على حق من الحقوق فإن ذلك من أعظم البراهين على صدق المدعي ، ومن هنا أمرنا الله بالإشهاد في الدين حفظاً لهذا الحق من الضياع فقال : { واستشهدوا شهوداً من رجالكم فإن لم يكونا رجلين فرجل وامرأتان ممن ترضون من الشهداء أن تضل إحداهما فتذكر إحداهما الأخرى } (البقرة : 282) .

(กัจกรรมทำียบท)

1. ให้นักเรียนอภิปรายสิ่งที่ได้รับจากหะดีษนี้
2. ให้นักเรียนอภิปรายเรื่องความแตกต่างระหว่างหะดีษกับอัลกุรอาน
3. ให้นักเรียนอภิปรายเรื่องจริยธรรมในอิสลาม

-ความสำคัญของจริยธรรม .-ประโยชน์ของจริยธรรมอิสลามต่อการดำเนินชีวิต

-คุณค่าของการเป็นมุสลิมที่ดี และการดำรงตนอยู่ในหลักจริยธรรมอิสลาม

¹ อัล-บัยฮะกีเย, อัล-สุนัน อัล-กุบรอ, ภาค: การกล่าวอ้างและพยานหลักฐาน, บท: พยานหลักฐานจำเป็นสำหรับโจทก์และการสาบานสำหรับผู้ปฏิเสธ, เลขที่: 20990

² อัล-บุคอรีเย, เลขที่: 2514, 2662, 4522 และมุสลิม, เลขที่: 1711

تَغْيِيرُ الْمُنْكَرِ فَرِيضَةٌ

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ :
"مَنْ رَأَى مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلْيُغَيِّرْهُ بِيَدِهِ ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِلِسَانِهِ ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ
فَبِقَلْبِهِ ، وَذَلِكَ أَضْعَفُ الْإِيمَانِ"
رَوَاهُ مُسْلِمٌ .

ความว่า: จากท่านอบู สะอีด อัล-คุดรีย์ เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ เล่าว่า: “ฉันได้ยินท่านเราะสูลุลลอฮฺ ﷺ กล่าวว่า: “ใครก็ตามในหมู่พวกท่านพบเห็นความชั่วอันใดอันหนึ่ง เขาก็จงเปลี่ยนแปลงมัน ด้วยมือของเขา หากเขาไม่มีความสามารถก็จงเปลี่ยนแปลงด้วยลิ้น(ด้วยคำพูดหรือการตักเตือน) ของเขา หากเขาไม่มีความสามารถก็จงเปลี่ยนแปลงด้วยใจ(ปฏิเสธด้วยใจ)ของเขา และนั่นคือการ ศรัทธาที่อ่อนแอที่สุด” หะดีษนี้บันทึกโดยมุสลิม³

لقد بين الحديث أن إنكار المنكر على مراتب ثلاث : التغيير باليد ، والتغيير باللسان ، والتغيير بالقلب ، وهذه المراتب متعلقة بطبيعة هذا المنكر ونوعه ، وطبيعة القائم بالإنكار وشخصه ، فمن المنكرات ما يمكن تغييره مباشرة باليد ، ومن المنكرات ما يعجز المرء عن تغييره بيده دون لسانه ، وثالثة لا يُمكن تغييرها إلا بالقلب فحسب .

(กิจกรรมทำบทย)

1. ให้นักเรียนอภิปรายสิ่งที่ได้รับจากหะดีษนี้
2. ให้นักเรียนคำนิยามและสถานะของหะดีษมุตะวาติร หะดีษอาหัดและ หะดีษมัซฮูร
3. ให้นักเรียนอภิปรายเรื่อง มารยาทต่ออัลกุรอานดังนี้

- ความสำคัญของอัลกุรอาน

- ความสำคัญของการอ่านอัลกุรอาน

- มารยาทการอ่านอัลกุรอาน

- หลักฐานจากอัลกุรอานและอัลหะดีษที่เกี่ยวกับมารยาทการอ่านอัลกุรอาน

³ มุสลิม, อัล-ญามิอุ, ภาค: การศรัทธา, บท: อธิบายว่าการปราชญ์ชั่วนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการศรัทธา, เลขที่: 78

المُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ :

"لَا تَحَاسَدُوا ، وَلَا تَنَاجَشُوا ، وَلَا تَبَاغَضُوا ، وَلَا تَدَابَرُوا ، وَلَا يَبِعْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَيْعِ بَعْضٍ ، وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا .

المُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يَخْذُلُهُ وَلَا يَكْذِبُهُ وَلَا يَحْقِرُهُ . التَّقْوَى هَاهُنَا -
وَيُشِيرُ إِلَى صَدْرِهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ - بِحَسْبِ امْرِئٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ . كُلُّ
الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ ؛ دَمُهُ وَمَالُهُ وَعِرْضُهُ "
رَوَاهُ مُسْلِمٌ .

ความว่า: จากอบู หุร็อยเราะฮฺ เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ เล่าว่า: ท่านเราะสูลุลลอฮฺ ﷺ กล่าวว่า: “พวกท่านจงอย่าอิจฉาริษยากัน จงอย่าทำให้ราคาสินค้าสูงขึ้น⁴ จงอย่าเกลียดชังกัน จงอย่าหมองเหม็นกัน จงอย่าขายสินค้าตัดราคากัน และพวกท่านจงเป็นบ่าวของอัลลอฮฺซึ่งพี่น้องกัน มุสลิมเป็นพี่น้องของมุสลิม ไม่อธรรมกัน ไม่ทอดทิ้งกัน ไม่โกหกกัน และไม่ดูถูกเหยียดหยามกัน ความยำเกรง (ตักวา) อยู่ที่นี่ - และท่านก็ชี้ที่หน้าอกของท่านสามครั้ง - เป็นความชั่วช้าที่เพียงพอแล้วสำหรับคนๆ หนึ่ง ในการที่เขาดูถูกเหยียดหยามพี่น้องมุสลิมของเขา มุสลิมทุกคนต่อมุสลิมด้วยกันเป็นที่ต้องห้าม ซึ่งเลือดเนื้อของเขา ทรัพย์สินของเขา และเกียรติของเขา” หะดีษบันทึกโดยมุสลิม⁵

جاء هذا الحديث العظيم لينهى المؤمنين عن جملة من الأخلاق الذميمة ، والتي من شأنها أن تعكر صفو الأخوة الإسلامية وتزرع الشحناء والبغضاء في نفوس أهلها ، وتثير الحسد والتدابير ، والغش والخداع ، وأخلاقاً سيئة أخرى جاء ذكرها في الحديث .

(กัจจรวมท้ายบท)

1. ให้นักเรียนอธิบายสิ่งที่ได้รับจากหะดีษนี้
2. ให้นักเรียนคำนิยามและสถานะของหะดีษอะซีซและ หะดีษเฮาะรีบ
3. ให้นักเรียนอธิบายเรื่องการสำรวมตนในอิสลามและมีหะดีษใดบ้างกล่าวถึงเรื่องนี้

⁴ หมายถึงทำให้แก่งขมสินค้าว่าดี แล้วถือโอกาสขึ้นราคาสินค้าโดยไม่เป็นธรรม ท่านอิบนุเราะฎัยบกล่าวไว้ และอาจหมายถึงรวมถึงการคดโกงในทุก ๆ รูปแบบ (ญามิอุ อัล-อุลุม วัลหิกัม 1/328)

⁵ มุสลิม, อัล-ญามิอุ, ภาค: การทำดี การเชื่อมสัมพันธ์ และมารยาทต่าง ๆ , บท: ห้ามอธรรมต่อมุสลิมฯ, เลขที่:

قَصَاءُ حَوَائِجِ الْمُسْلِمِينَ

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ :
" مَنْ نَفَسَ عَنْ مُؤْمِنٍ كُرْبَةً مِنْ كُرْبِ الدُّنْيَا ، نَفَسَ اللَّهُ عَنْهُ كُرْبَةً مِنْ كُرْبِ يَوْمِ
الْقِيَامَةِ .

وَمَنْ يَسَّرَ عَلَى مُعْسِرٍ ، يَسَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .
وَمَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا ، سَتَرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .
وَاللَّهُ فِي عَوْنِ الْعَبْدِ مَا كَانَ الْعَبْدُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ .
وَمَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَلْتَمِسُ فِيهِ عِلْمًا سَهَّلَ اللَّهُ لَهُ بِهِ طَرِيقًا إِلَى الْجَنَّةِ .
وَمَا اجْتَمَعَ قَوْمٌ فِي بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِ اللَّهِ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَيَتَدَارَسُونَهُ بَيْنَهُمْ إِلَّا
نَزَلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِينَةُ وَغَشِيَتْهُمُ الرَّحْمَةُ وَحَقَّتْ لَهُمُ الْمَلَائِكَةُ وَذَكَرَهُمُ اللَّهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ .
وَمَنْ بَطَّأَ بِهِ عَمَلُهُ لَمْ يُسْرِعْ بِهِ نَسَبُهُ "
رَوَاهُ مُسْلِمٌ بِهَذَا اللَّفْظِ .

ความว่า: จากท่านอบู ฮุร็อยเราะฮฺ เราะฮิ์ฎะฮฺลุลลอฮฺอันฮุ จากท่านนบี ﷺ ท่านกล่าวว่า: “ใครก็ตามที่บรรเทาความทุกข์ยากของผู้ศรัทธาจากบรรดาความทุกข์ยากต่างๆ ของโลกดุนยา อัลลอฮฺก็จะบรรเทาความทุกข์ยากของเขาจากบรรดาความทุกข์ยากต่างๆ ของวันปรโลกเช่นกัน และใครก็ตามที่ให้ความสะดวกแก่ผู้ขัดสน อัลลอฮฺก็จะให้ความสะดวกแก่เขาทั้งในโลกนี้และโลกหน้า และใครก็ตามที่ปกปิด (สิ่งที่น่าละอายหรือความผิด)^๖ ของมุสลิม อัลลอฮฺก็จะทรงปกปิดเขาทั้งในโลกนี้และโลกหน้า และอัลลอฮฺพร้อมจะให้ความช่วยเหลือบ้าง ตราบใดที่บ่าวยังอยู่ในการให้ความช่วยเหลือแก่พี่น้องของเขา และผู้ใดก็ตามที่เดินทางเพื่อแสวงหาความรู้ อัลลอฮฺจะทรงประทานความง่ายดายแก่เขาซึ่งเส้นทางสู่สวรรค์ และไม่มีกลุ่มชนใดที่รวมตัวกัน ณ บ้านหลังหนึ่งในบรรดาบ้านของอัลลอฮฺ (มัสญิด) โดยที่พวกเขาอ่านคัมภีร์ของพระองค์ และศึกษากันระหว่างพวกเขา นอกจากความสงบ (สะกีนะฮฺ) จะลงมายังพวกเขา และความเมตตา (เราะหฺมัต) จะปกคลุมพวกเขา

^๖ คือความผิดที่ไม่ได้ก่อความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่คนอื่น ๆ และการเปิดเผยไม่มีความจำเป็นใด ๆ ทั้งสิ้น และการปกปิดนั้นมิได้หมายความว่าไม่จำเป็นต้องตักเตือน แต่ให้มีการตักเตือนอย่างลับ ๆ และไม่เปิดเผยต่อบุคคลอื่น

เขา มลาอิกะฮ์จะห้อมล้อมพวกเขา และอัลลอฮ์จะทรงรำลึกถึงพวกเขาท่ามกลางผู้ที่อยู่กับพระองค์⁷ และผู้ใดก็ตามที่ทำงานของเขาขาดตกบกพร่อง⁸ เชื้อสายและวงศ์ตระกูลของเขาก็มีอภัยกระดืบเขาได้” หะดีษบันทึกโดยมุสลิม⁹ ด้วยสำนวนนี้

ومن كريم الأخلاق : التجاوز عن المدين المعسر ، فقد حث الشارع أصحاب الحقوق على تأخير الأجل للمعسرين وإمهالهم إلى حين تيسر أحوالهم ، يقول الله عز وجل : { وإن كان ذو عسرة فنظرة إلى ميسرة } (البقرة : 280) ، وأعلى من ذلك أن يسقط صاحب الحق شيئاً من حقه ، ويتجاوز عن بعض دينه ، ويشهد لذلك ما رواه البخاري و مسلم عن أبي هريرة رضي الله عنه أن النبي صلى الله عليه وسلم قال : (كان رجل يداين الناس ، فكان يقول لفتاه : إذا أتيت معسراً فتجاوز عنه ؛ لعل الله أن يتجاوز عنا ، فلقى الله فتجاوز عنه) .

ثم يحث الحديث على ستر عيوب المسلمين ، وعدم تتبع أخطائهم وزلاتهم ، وذلك لكون آخر من الأخلاق الفاضلة التي تكلفت بها شريعتنا الغراء ، فالمعصوم من عصمه الله ، والمسلم مهما بلغ من التقى والإيمان فإن الزلل متصور منه ، فقد يصيب شيئاً من الذنوب ، وهو مع ذلك كاره لتفريطه في جنب الله ، كاره أن يطلع الناس على زلله وتقصيره ، فإذا رأى المسلم من أخيه هفوة فعليه أن يستره ولا يفضحه ، دون إهمال لواجب النصح والتذكير .

(กิจกรรมท้ายบท)

1. ให้นักเรียนอภิปรายสิ่งที่ได้รับจากหะดีษนี้
2. ให้นักเรียนอภิปรายเรื่องการอบน้ำวาญิบในอิสลามและมีหะดีษใดบ้างกล่าวถึงเรื่องนี้
3. อธิบายมารยาทการเข้าใช้มัสยิดดังนี้

- ความหมายและความสำคัญของมัสยิด

- คุณภาพการเข้าออกมัสยิด

- มารยาทการใช้มัสยิดในการประกอบศาสนกิจ

- หลักฐานจากอัลกุรอานและอัลหะดีษที่เกี่ยวกับมารยาทต่อมัสยิด

⁷ อิบน์เราะฮ์ฎิบกล่าวว่า การรำลึกของอัลลอฮ์ต่อป่าวของพระองค์คือการสรรเสริญเขาท่ามกลางบรรดามลาอิกะฮ์ของพระองค์ (ญามิอุ อัล-อุลุม วัลหิกัม 1/346)

⁸ หมายถึงไม่ถึงขั้นระดับของผู้ที่ทำงานศาสนกิจอย่างครบถ้วนสมบูรณ์หรือไม่ถึงขั้นระดับของผู้ที่มีตำแหน่งสูงในวันปรโลก

⁹ มุสลิม, อัล-ญามิอุ, ภาค: การชุกูร การดูอาห์ การเตาบตี และการอิสติฆฟาร, บท: ความประเสริฐของการรวมตัวกันอ่านอัลกุรอาน, เลขที่: 2699

التَّرغِيبُ فِي فِعْلِ الْحَسَنَاتِ

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِيمَا يَرُوهُ عَنِ رَبِّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى قَالَ : "إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ الْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ ، ثُمَّ بَيَّنَّ ذَلِكَ ؛ فَمَنْ هَمَّ بِحَسَنَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا كَتَبَهَا اللَّهُ عِنْدَهُ حَسَنَةً كَامِلَةً ، وَإِنْ هَمَّ بِهَا فَعَمَلَهَا كَتَبَهَا اللَّهُ عِنْدَهُ عَشْرَ حَسَنَاتٍ إِلَى سَبْعِمِائَةٍ ضِعْفٍ إِلَى أضعافٍ كَثِيرَةٍ .

وَإِنْ هَمَّ بِسَيِّئَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا كَتَبَهَا اللَّهُ عِنْدَهُ حَسَنَةً كَامِلَةً ، وَإِنْ هَمَّ بِهَا فَعَمَلَهَا كَتَبَهَا اللَّهُ سَيِّئَةً وَاحِدَةً " رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ فِي صَحِيحَيْهِمَا بِهِذِهِ الْحُرُوفِ .

ความว่า: จากท่านอิบนุ อับบาส เราะฎิยัลลอฮุอันฮุมมา จากท่านเราะสูลุลลอฮุ ﷺ ท่านได้รายงานจากพระผู้อภิบาลของท่าน ผู้ทรงจำเริญและผู้ทรงสูงส่ง พระองค์ได้ตรัสว่า: “แท้จริงอัลลอฮ์ได้ทรงบันทึกความดีและความชั่วทั้งหลาย แล้วพระองค์ได้ทรงชี้แจงเรื่องดังกล่าวว่า ใครก็ตามที่ปรารถนาจะทำความดีอย่างหนึ่ง แต่แล้วเขาไม่ได้ทำ อัลลอฮ์จะทรงบันทึก ณ พระองค์ซึ่งหนึ่งความดีอย่างสมบูรณ์ และหากเขาปรารถนาที่จะทำมัน แล้วเขาก็ได้ลงมือทำ อัลลอฮ์จะทรงบันทึก ณ พระองค์ซึ่งสิบความดี และพระองค์จะทรงเพิ่มพูนอีกถึงเจ็ดร้อยเท่า และอาจจะเพิ่มทวีคูณอย่างมากมาย และหากเขาปรารถนาที่จะทำความชั่วอย่างหนึ่ง แต่แล้วเขาไม่ได้ทำ อัลลอฮ์จะทรงบันทึก ณ พระองค์ซึ่งหนึ่งความดีอย่างสมบูรณ์ และหากเขาปรารถนาที่จะทำมัน แล้วเขาก็ได้ลงมือทำ พระองค์จะทรงบันทึก ณ พระองค์ซึ่งหนึ่งความผิดเท่านั้น” หะดีษบันทึกโดยอัล-บุคอรี¹⁰ และมุสลิม¹¹ ในหนังสือเศาะหิหฺของท่านทั้งสองด้วยถ้อยสำนวนนี้

وهذا الحديث الذي بين أيدينا خير شاهد على فضل الله تعالى على عباده المؤمنين ، فالله سبحانه وتعالى لما حث عباده على التسابق في ميادين الطاعة والعبادة ، لم يجعل جزاء من جاء { : الحسنه بمثلها ، ولكنه ضاعف أجرها وثوابها عشرة أضعاف ، كما قال سبحانه الأنعام : 160) ، ثم ضاعف هذه العشرة سبعين ضعفا ، ولم ({ بالحسنه فله عشر أمثالها يقف الأمر عند هذا الحد ، بل إن الله تعالى يُكاثِر هذه الحسنات ويضاعفها أضعافا كثيرة ، لمن شاء من عباده .

(กิจกรรมทำยบท)

1. ให้นักเรียนอธิบายสิ่งที่ได้รับจากหะดีษนี้
2. ให้นักเรียนอธิบายเรื่องโลกอาคิเราะฮ์และมีหะดีษใดบ้างกล่าวถึงเรื่องนี้
3. ให้นักเรียนอธิบายเรื่องเพื่อนบ้านดังนี้

- ความหมายและความสำคัญของเพื่อนบ้าน - มารยาทต่อเพื่อนบ้าน

¹⁰ อัล-บุคอรี, อัล-ญามิอ, ภาค: อัร-ริกอก, บท: ใครก็ตามที่ปรารถนาจะทำความดีหรือความชั่ว, เลขที่: 6491

¹¹ มุสลิม, อัล-ญามิอ, ภาค: การศรัทธา, บท: เมื่อป่าวปรารถนาจะทำความดีเขาจะถูกบันทึกและเมื่อปรารถนาจะทำความชั่วเขาจะไม่ถูกบันทึก, เลขที่: 207

- หลักฐานจากอัลกุรอานและอัลหะดีษที่เกี่ยวข้องกับเพื่อนบ้าน

- นำจริยธรรมอิสลามที่ปรากฏในอัลกุรอานและหะดีษในเรื่องที่กำหนดไปใช้ในการ ดาเนินชีวิตได้ถูกต้อง เช่น เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น กตัญญูกตเวที และยุติธรรม

หะดีษที่ 38 ผลตอบแทนของการเป็นปรปักษ์ต่อบรรดาคนรักของอัลลอฮ์

جَزَاءُ مُعَادَاةِ الْأَوْلِيَاءِ

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : إِنْ اللَّهُ تَعَالَى قَالَ :
" مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالْحَرْبِ ، وَمَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ مِمَّا
افْتَرَضْتُهُ عَلَيْهِ ، وَلَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالتَّوَّافِلِ حَتَّى أُحِبَّهُ ، فَإِذَا أَحْبَبْتُهُ كُنْتُ
سَمْعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ ، وَبَصَرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ ، وَيَدَهُ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا ، وَرِجْلَهُ الَّتِي يَمْشِي
بِهَا ، وَلَئِنْ سَأَلَنِي لَأُعْطِيَنَّهُ ، وَلَئِنْ اسْتَعَاذَنِي لَأُعِيذَنَّهُ"
رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ .

ความว่า: จากท่านอบู ฮุร็อยเราะฮ์ เราะะฎิยัลลอฮุอันฮุ เล่าว่า: ท่านเราะฮ์ซูลุลลอฮ์ ﷺ กล่าวว่า: แท้จริงอัลลอฮ์ผู้ทรงสูงส่งได้ตรัสว่า: "ผู้ใดก็ตามที่เป็นปรปักษ์กับคนรักของข้า แท้จริงข้าได้ประกาศสงครามกับเขา และไม่มีสิ่งใดที่บ่าวของข้า ได้ปฏิบัติเพื่อให้ใกล้ชิดกับข้า ที่ข้าจะรักยิ่งกว่าสิ่งที่ข้าได้กำหนดเป็นศาสนบัญญัติ(พิธีกรรม)เหนือเขา และบ่าวของข้าจะยังคงปฏิบัติเพื่อให้ใกล้ชิดกับข้าด้วยกับสิ่งที่เป็นสุนัตต่างๆ จนกระทั่งข้ารักเขา และเมื่อใดข้ารักเขา ข้าจะเป็นหูของเขาที่เขาใช้ฟัง เป็นดวงตาของเขาที่เขาใช้มอง เป็นมือของเขาที่เขาใช้หยิบจับ และเป็นเท้าของเขาที่เขาใช้เดิน และหากเขาวิงวอนขอต่อข้า แน่อนข้าจะประทานให้แก่เขา และหากเขาขอความคุ้มครองจากข้า ข้าก็ย่อมให้ความคุ้มครองแก่เขา" หะดีษบันทึกโดยอัล-บุคอรี¹²

حديثنا اليوم عن قوم اصطفاهم الله بمحبته ، وآثرهم بفضله ورحمته ، أولئك الذين
اعتصموا بأسباب السعادة والنجاح ، واجتهدت نفوسهم في نيل الرضا والفلاح ،
ولم تمل أبدانهم قط من طول العبادة ، فأفاض الله عليهم من أنواره ، وجعل لهم
مكانة لم يجعلها لغيرهم ، وتولاهم بنصرته وتأييده ، أولئك هم أولياء الله

(กัจจกรรมทำียบท)

1. ให้นักเรียนอภิปรายสิ่งที่ได้รับจากหะดีษนี้
2. ให้นักเรียนอภิปรายเรื่อง- รุหุ (วิญญาณ) ในอิสลามและมีหะดีษใดบ้างกล่าวถึงเรื่องนี้

¹² อัล-บุคอรี, อัล-ญามิอ, ภาค: อัล-ริกออ, บท: การสำรวจตน, เลขที่: 6502

3. อภิปรายกิจกรรมของมุสลิมในเดือนรอมฎอนและวันอีดทั้งสอง ดังนี้
- มารยาทในการอดิการ
 - มารยาทในกิจกรรมกียามุลลัย
 - มารยาทในกิจกรรมฮัจญะฮ์อัลกรอาน
 - มารยาทในวันอีดทั้งสอง
 - ความแตกต่างระหว่างมารยาทการปฏิบัติในวันอีดิลฟิรและฮัจญะฮ์
 - หลักฐานจากอัลกรอานและอัลฮะดีษที่เกี่ยวข้องกับมารยาทในดังกล่าว

4. หะดีษที่ 39 การไม่เอาผิดเนื่องจากความผิดพลาดและหลงลืม

التَّجَاوُزُ عَنِ الْخَطَا وَالنَّسْيَانِ

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ :
" إِنَّ اللَّهَ تَجَاوَزَ لِي عَنْ أُمَّتِي الْخَطَا وَالنَّسْيَانَ وَمَا اسْتُكْرِهُوا عَلَيْهِ "
حَدِيثٌ حَسَنٌ ، رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَالبَيْهَقِيُّ وَغَيْرُهُمَا .

ความว่า: จากท่านอับบาส อับบาส เราะฎียัลลอฮุอันฮุมมา เล่าว่า: ท่านเราะสะอูลุลลอฮุ ﷺ กล่าวว่า: "แต่จริง อัลลอฮ์ได้มอปลิทธิแก่ฉันด้วยการไม่ทรงเอาผิดกับประชาชาติของฉัน ในสิ่งที่เป็นความผิดพลาด การหลงลืม และสิ่งที่พวกเขาถูกข่มขู่บังคับให้กระทำโดยไม่เต็มใจ" หะดีษอยู่ในระดับหะสัน บันทีกโดย อิบน์มาญะฮ์¹³, อัล-บัยฮะกีเย¹⁴, และท่านอื่น ๆ นอกจากทั้งสอง¹⁵

والحديث الذي بين أيدينا ما هو إلا مظهر من مظاهر رفع الأغلال والآصار عن أمة نبينا محمد ﷺ ، ويتجلى ذلك إذا علمنا أن هذا الحديث يدخل فيه كثير من الأحكام رحمه الله قال : " وهذا النووي الشرعية في مختلف أبواب العلم ، حتى إن الإمام . " الحديث اشتمل على فوائد وأمور مهمة ، لو جمعت لبلغت مصنفًا

(กิจกรรมท้ายบท)

1. ให้นักเรียนอภิปรายสิ่งที่ได้รับจากหะดีษนี้
2. ให้นักเรียนอภิปรายรายละเอียดของหะดีษขอเสียะห์และหะดีษหะซันว่าแตกต่างกันอย่างไร
3. อภิปรายวิธีความประเสริฐของการเยี่ยมเยียนผู้ป่วยและมีหะดีษใดบ้างกล่าวถึงเรื่องนี้

¹³ อิบน์มาญะฮ์, อัล-สุนัน, ภาค: การหย่า, บท: การหย่าของผู้ที่ถูกบังคับหรือหลงลืม, เลขที่: 2043

¹⁴ อัล-บัยฮะกีเย, อัล-สุนัน อัล-กุบรอ, ภาค: การชื้อหย่าและการหย่า, บท: การหย่าของผู้ที่ถูกบังคับฯ, เลขที่: 14871. และสำนวนหะดีษเป็นของท่าน

¹⁵ อิบน์ฮิบบาน เลขที่: 7219, อัล-ญะบะรอญีเย ในหนังสืออัล-มุญัหม อัล-เศาะฮีร เลขที่: 765, ในหนังสืออัล-มุญัหม อัล-อะฮ์ดี เลขที่: 8273, และในหนังสืออัล-มุญัหม อัล-กะบীর เลขที่: 1430 จากท่านเชาบัน, อับดุลร้อซซาก เลขที่: 20588 จากท่านอัล-หะสัน, อิบน์อัยม ในหนังสือหิลยะตุลเอาเลียอาห์ (6/352)

4. หะดีษที่ 40 จงอยู่บนโลกนี้เสมือนคนแปลกหน้า

كُنْ فِي الدُّنْيَا غَرِيبًا

عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ : أَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِمَنْكِبِي فَقَالَ :
" كُنْ فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ أَوْ عَابِرُ سَبِيلٍ "
وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَقُولُ : " إِذَا أُمْسَيْتَ فَلَا تَنْتَظِرِ الصَّبَاحَ ، وَإِذَا أَصْبَحْتَ فَلَا تَنْتَظِرِ
الْمَسَاءَ . وَخُذْ مِنْ صِحَّتِكَ لِمَرَضِكَ ، وَمِنْ حَيَاتِكَ لِمَوْتِكَ "
رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ .

ความว่า: จากท่านอิบน์ อุมัร เราะะฎิยัลลอฮุอันฮุมา เล่าว่า: ท่านเราะฮ์ซูลุลลอฮุ ﷺ ได้จับไหล่ฉัน แล้วกล่าวว่า: “ท่านจงอยู่บนโลกนี้เสมือนกับว่าท่านเป็นคนแปลกหน้าหรือคนเดินทาง” และท่านอิบน์อุมัร เราะะฎิยัลลอฮุอันฮุมา ได้กล่าวไว้ว่า : “เมื่อท่านอยู่ในเวลาเย็น¹⁶ ก็จงอย่ารื้อรอจนถึงเวลาเช้า และเมื่อท่านอยู่ในเวลาเช้า¹⁷ ก็จงอย่ารื้อรอจนถึงเวลาเย็น และจงใช้เวลา (ประกอบกิจการงานที่ดี) ในขณะที่ท่านมีสุขภาพดี เพื่อยามเจ็บป่วยของท่าน และจงใช้เวลา (ประกอบกิจการงานที่ดี) ในขณะที่ท่านยังมีชีวิตอยู่เพื่อความตายของท่าน” หะดีษบันทึกโดย อัล-บุคอรีย¹⁸

لقد بين الحديث غربة المؤمن في هذه الدنيا ، والتي تقتضي منه التمسك بالدين ، ولزوم الاستقامة على منهج الله ، حتى وإن فسد الناس ، أو حادوا عن الطريق ؛ فصاحب الاستقامة له هدف يصبو إليه ، وسالك الطريق لا يوهنه عن مواصلة المسير تخاذل الناس ، أو إثارهم بدأ الإسلام) : للذة والراحة ، وهذه هي حقيقة الغربة التي أشار إليها النبي ﷺ في قوله . مسلم رواه (غريبا وسيعود كما بدأ غريبا فطوبى للغرباء

(กิจกรรมทำยบท)

1. ให้นักเรียนอภิปรายสิ่งที่ได้รับจากหะดีษนี้
2. ให้นักเรียนอภิปรายร่วมกับครูในเรื่องบิตอะฮฺ (อุตริกรรมในศาสนา) ตามทัศนนะผู้รู้ว่ามีทัศนะอย่างไรบ้างและมีหะดีษใดบ้างกล่าวถึงเรื่องนี้

¹⁶ ความหมายของเวลาเย็น หรือ อัล-มะสาอ์ คือเวลาตั้งแต่ตะวันตกล้อยจนถึงเที่ยงคืน (ดะลิลุลฟาไลหีน, 4/399)

¹⁷ ความหมายของเวลาเช้า หรือ อัล-เศาะบาห์ คือเวลาหลังจากเที่ยงคืนจนถึงเที่ยงวัน (ดะลิลุลฟาไลหีน, 4/399)

¹⁸ อัล-บุคอรีย, อัล-ญามิอุ, ภาค: อัล-ริกอฎ, บท: คำกล่าวของท่านนบี "ท่านจงอยู่บนโลกนี้", เลขที่: 6414

3. หะดีษที่ 41 ปฏิบัติตามนบี □

اتَّبَعَ النَّبِيَّ ﷺ

عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ :

"لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ يَكُونَ هَوَاهُ تَبَعًا لِمَا جِئْتُ بِهِ"
حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ ، رَوَيْنَاهُ فِي كِتَابِ الْحُجَّةِ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ .

ความว่า : จากท่านอบู มุหัมมัด อับดุลลอฮฺ อิบน์ อัมรฺ อิบน์ อัล-อาศ เราะะฎียัลลอฮฺอันฮุม่า เล่าว่า : ท่านเราะฮ์ลุลลอฮฺ ﷺ กล่าวว่า : “คนใดคนหนึ่งในกลุ่มพวกท่านจะยังไม่ศรัทธาอย่างแท้จริง จนกว่าอารมณ์ของเขาจะเห็นตามกับบทบัญญัติที่ฉันได้นำมา” หะดีษอยู่ในระดับหะสันเศาะหี้หฺ เราได้รายงานในหนังสือ “อัล-หุญญะฮฺ”¹⁹ ด้วยสายรายงานที่ถูกต้อง

من أعظم المبادئ التي حرص الإسلام على ترسيخها في النفوس المؤمنة ،
الانقياد لأحكام الشرع وتعاليمه ، بحيث تصبح أقوال الإنسان وأفعاله صادرة عن
الشرع ، مرتبطة بأحكامه ، وحينئذٍ تتكامل جوانب الإيمان في وجدانه ، كما قال
لا يؤمن أحدكم حتى يكون هواه تبعا لما جئت (: النبي ﷺ في الحديث الذي معنا
به) .

(กิจกรรมทำบทย)

1. ให้นักเรียนอภิปรายสิ่งที่ได้รับจากหะดีษนี้
2. ให้นักเรียนอภิปรายเรื่องสิ่งที่เป็นซุบฮะฮฺและโทษของคอกเบี้ยและมีหะดีษใดบ้างกล่าวถึงเรื่องนี้
3. ให้นักเรียนอภิปรายเรื่องคำถามที่ต้องตอบและเจ็ดประการแห่งความพินาศและมีหะดีษใดบ้างกล่าวถึงเรื่องนี้

¹⁹ หนังสือ "อัล-หุญญะฮฺ" มีชื่อเต็มว่า "อัล-หุญญะฮฺ อะลา ตาริก อัล-มะหัจญะฮฺ" ของอบุลฟัตหฺ นัศรฺ อิบน์ อิบรอฮีม อัล-มัคดิสียฺ อัล-ซาฟิอียฺ เสียชีวิตปีฮิจญ์เราะฮ์ศักราช 490. (สัยรฺ อะอฺลาม อัน-นุบะลาอ์ 19/136)

4. หะดีษที่ 42 การอภัยโทษที่ท่วมทับของอัลลอฮ์

سَعَةُ مَغْفِرَةِ اللَّهِ

عَنْ أَنَسِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ : قَالَ اللَّهُ تَعَالَى :
" يَا ابْنَ آدَمَ ! إِنَّكَ مَا دَعَوْتَنِي وَرَجَوْتَنِي غَفَرْتُ لَكَ عَلَى مَا كَانَ مِنْكَ وَلَا أُبَالِي.
يَا ابْنَ آدَمَ ! لَوْ بَلَغَتْ ذُنُوبُكَ عَنَانَ السَّمَاءِ ثُمَّ اسْتَغْفَرْتَنِي غَفَرْتُ لَكَ.
يَا ابْنَ آدَمَ ! إِنَّكَ لَوْ أَتَيْتَنِي بِقُرَابِ الْأَرْضِ خَطَايَا ثُمَّ لَقَيْتَنِي لَا تُشْرِكُ بِي شَيْئًا
لَأَنْتَبِكَ بِقُرَابِهَا مَغْفِرَةً"
رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ ، وَقَالَ : حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ .

ความว่า : จากท่านอนัส เราะฎียัลลอฮุอันฮุ เล่าว่า: ฉันได้ยินท่านเราะฎุลลอฮุ ﷺ กล่าวว่า: อัลลอฮ์พระเจ้าผู้สูงส่ง ตรัสว่า: “ไอ้ลูกหลานอาดัม (มวลมนุษย) เอ๋ย ! ตราบใดที่ผู้เจ้าวิงวอน (ดุอาอ์) และฝากความหวังไว้กับข้าตราบนั้น ข้าจะอภัยในความผิดที่ผู้เจ้าได้กระทำ และข้าก็จะไม่สนใจมันอีก ไอ้ลูกหลานอาดัมเอ๋ย! แม้ว่าความผิดของผู้เจ้าจะสูงเทียมฟ้า แล้วผู้เจ้าได้ขออภัยโทษต่อข้า ข้าก็จะให้อภัยแก่ผู้เจ้า ไอ้ลูกหลานอาดัมเอ๋ย! ถ้าหากผู้เจ้ามาหาข้า พร้อมด้วยบาปที่เต็มแน่นเท่าพื้นพิภพ แล้วผู้เจ้าได้มาพบกับข้าโดยที่ผู้เจ้าไม่ได้ตั้งใจใด ๆ กับข้า แน่นอน ! ข้าก็จะให้อภัยแก่ผู้เจ้าเท่าพิภพเช่นเดียวกัน” หะดีษบันทึกโดยอัล-ติรมิซีย²⁰ และท่านกล่าวว่า เป็นหะดีษอยู่ในระดับหะสันเศาะหีห

لقد جاء الحديث ، ليزف إلى الناس البشرى ، فرحمة الله واسعة ، وفضله عظيم ، لا يقف عند حد ، ولا يحصيه عد ، فغدا هذا الحديث إبهاجاً للتائبين ، وأملاً للمذنبين ، وفرصة لمن أسرف على نفسه بالمعصية ، أو فرط فيما مضى من حياته ، ولعلك – أيها القاريء الكريم – تدرك بذلك سر المكانة التي حازها هذا الحديث دون غيره ، حتى إن كثيراً من العلماء ليرون أنه أرجى حديث في السنة كلها .

(กิจกรรมท้ายบท)

1. ให้นักเรียนอธิบายสิ่งที่ได้รับจากหะดีษนี้
2. ให้นักเรียนอธิบายเรื่องคุณลักษณะบุคคลสำคัญที่ควรยกย่องในอิสลาม
 - ความหมายและความสำคัญของคุณลักษณะของมุสลิม
 - ตัวอย่างคุณลักษณะบุคคลสำคัญที่ควรยกย่องในอิสลาม เช่น...
 - ท่านรซูล
 - ท่านเคาะลีฟะฮ์อุมัร
 - ท่านอิหม่ามซาฟิอีย์
 - ท่านอิหม่ามนะวะวีย์

²⁰ อัล-ติรมิซีย, อัล-ญามิอ, ภาค: ลักษณะของวันสิ้นโลกฯ, บท:ไม่ระบุ, เลขที่: 2495

- หลักฐานทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับบุคคลสำคัญ

บทส่งท้าย

วิชา มุสฎาะละหะฮะดีษ (หลักพิจารณาอัลหะดีษ)

โดย อาจารย์ อับดุลเลาะ การีนา (นิยาม เรื่องที่กล่าวถึง วัตถุประสงค์และผลที่คาดว่าจะได้รับ)

<http://my-friends-islam.blogspot.com/2012/01/1.html>

1. นิยาม

วิชามุสฎาะละหะฮะดีษ อัลหะดีษ คือ วิชาที่ว่าด้วยหลักการและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สามารถทราบถึงสถานภาพของชะนั้ด(กระบวนการรายงาน) และมะตัน(ตัวบทหะดีษ) ในแง่ของการยอมรับและการปฏิเสธหะดีษ จากนิยามข้างต้นเป็นที่ประจักษ์ว่าการยอมรับหะดีษแต่ละบทนั้นจำเป็นที่จะต้องผ่านการวิเคราะห์ทั้งกระบวนการรายงานและสถานภาพของตัวบทหะดีษอย่างละเอียดก่อนที่จะให้การยอมรับหะดีษ และนำหะดีษนั้น ๆ มาใช้เป็นหลักฐาน

2. เรื่องที่กล่าวถึง

วิชามุสฎาะละหะฮะดีษจะพูดถึงเรื่องราวสองประการ คือ ที่เกี่ยวข้องกับสายรายงานและตัวบทหะดีษในแง่ของการยอมรับนำมาใช้เป็นหลักฐาน และบางทีคนจะมีความเห็นว่า เป็นวิชาที่พูดถึงเราะสูลุลลอฮุ r โดยตรงในแง่ที่ว่าท่านเป็นศาสนทูตของอัลลอฮุ r ซึ่งเป็นแบบอย่างในทุก ๆ ด้านในการดำเนินชีวิตของประชาชาติ

3. วัตถุประสงค์

การเรียนรู้วิชามุสฎาะละหะฮะดีษมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อแยกแยะระหว่างหะดีษที่มีการรายงานอย่างถูกต้องกับหะดีษที่มีการรายงานด้วยสายรายงานที่อ่อนหรืออุปโลกน์ต่อท่านนบีมุฮัมมัด

2. เพื่อสามารถทราบที่มาของบทบัญญัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกฎหมายอิสลาม เป็นต้น

4. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการเรียนรู้วิชามุศฎาะละหะหะดีษ คือ

1. สามารถทราบถึงระดับของหะดีษแต่ละบท เช่น ระดับหะดีษเศาะหีหฺ หะดีษ หะสัน หะดีษฎะอ์ฟ หะดีษฎะอ์ฟญิดดั้น หรือหะดีษเมาฎูอฺ
2. สามารถทราบถึงประเภทต่าง ๆ ของหะดีษนบี เช่น หะดีษกุดซีย์ หะดีษมัรฟูอฺ หะดีษเมาฎูฟ และหะดีษมัฎกูอฺ
3. สามารถทราบถึงสถานะของหะดีษที่สามารถนำมาใช้เป็นหลักฐานได้หรือไม่ได้ ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติศาสนกิจเป็นไปอย่างถูกต้อง

โดย อาจารย์รอฟีกี มุฮัมมัด(การแบ่งวิชาอัลหะดีษ)

<http://www.sunnahstudent.com/forum/archive.php?topic=10889.0>

5.การแบ่งวิชาอัลหะดีษ

วิชาหะดีษนั้น แบ่งภาคของการศึกษาได้เป็น 2 ภาค คือ

- 1.วิชาหะดีษรียาเยหฺ (علم الحديث رواية) คือ "วิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับคำพูด การกระทำ การยอมรับ ลักษณะรูปร่างหน้าตา มารยาท และชีวประวัติของท่านร่อซู้ล(ซล.)"
- 2.วิชาหะดีษดิรอยะหฺ (علم الحديث دراية) คือ "วิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับตัวผู้รายงานหะดีษ สภาพของสายรายงาน(สันด์) และตัวบทหะดีษ(มะตัน) ว่า สามารถยอมรับหะดีษ และนำมาเป็นหลักฐานได้หรือไม่" เรียกอีกอย่างก็คือ วิชา "มุสตะอละฮฺอัลหะดีษ" หรือ "หลักพิจารณาอัลหะดีษ" ซึ่งก็คือ วิชาที่เรากำลังศึกษาอยู่นั่นเองและเพื่อให้เกิดความง่ายตายต่อการเข้าใจ หลังจากที่เราได้ศึกษาถึงค่านิยมต่างๆมาพอสมควรแล้ว ต่อไปนี้ ผมจะขอเสนอ การแบ่งประเภทของหะดีษ โดยพิจารณาถึงการรับ และการไม่รับหะดีษ โดยหลักการพิจารณาดังต่อไปนี้

โดย ผศ.ดร.อับดุลลอฮฺ ฮนุ่่มสุซ (ค่านิยมหะดีษ)

<http://www.islammore.com/main/content.php?page=sub&category=6&id=699>

7.ค่านิยมหะดีษ

คือสิ่งที่พาดพิงถึงท่านนบี ในทุกๆด้าน เช่น คำพูด การกระทำ การยอมรับ ในคุณลักษณะ ทั้งในด้านสรีระ และจริย ตลอดจนถึงประวัติของท่าน ทั้งก่อนและหลังการได้รับการแต่งตั้งให้เป็น นบี *(ดูมุสต่อฟา อัลชีบาอีย : “อัลซุนนะหฺวะมากานะตุฮา” หน้า 47)

1.พิจารณาถึงการนำมาอ้างเป็นหลักฐานทางด้านของการรับและไม่รับ แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ใหญ่ๆ คือ

1.1 หะดีษมักบูล (**الحديث المقبول**) หมายถึง "หะดีษที่ได้รับการรับรอง" ก็คือ หะดีษ ที่สามารถนำมาเป็นหลักฐานได้โดยเด็ดขาด ได้แก่ หะดีษที่ได้อรรถกถาไว้ซึ่งเงื่อนไขของการรับรองอย่าง ครบถ้วน ดังจะได้กล่าวต่อไป อินชาอัลเลาะห์

1.2 หะดีษมัรดูด (**الحديث المرذود**) หมายถึง "หะดีษที่ถูกปฏิเสธ" ก็คือ หะดีษที่ไม่ สามารถนำมาเป็นหลักฐานได้โดยเด็ดขาด เว้นแต่ต้องมีเงื่อนไข ได้แก่ หะดีษที่ขาดไปหนึ่งเงื่อนไข หรือ มากกว่า จากบรรดาเงื่อนไขของการยอมรับหะดีษ เช่น มีหะดีษอื่นมาสนับสนุน(มุตาบะอะห์) เป็นต้น และหะดีษมัรดูดนั้น มีอยู่หลายประเภท ดังจะได้กล่าวต่อไป อินชาอัลเลาะห์

หะดีษมัรดูดนั้น เรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า "หะดีษด้ออ์ฟ" (**الحديث الضعيف**) หมายถึง "หะดีษที่อ่อนแอ"

2.พิจารณาถึงการจำแนกตามลักษณะกระแสนายรายงานของหะดีษ แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.1.หะดีษมุตะวาติร (**الحديث المتواتر**) หมายถึง "หะดีษที่มีการรายงานอย่างต่อเนื่อง หรือ มากมาย" ก็คือ หะดีษที่ถูกรายงานจากบุคคลเป็นจำนวนมาก ได้แก่ หะดีษที่คนกลุ่มหนึ่งได้ รายงานมาจากคนอีกกลุ่ม ซึ่งเป็นไปไม่ได้ตามสติปัญญา ที่บุคคลเหล่านั้นจะสมรู้ร่วมคิดกันโกหก ต่อท่านนบีมุฮัมมัด(ซล.) หรือ ต่อหะดีษของท่าน

2.2.หะดีษฮาฮาด (**الحديث الآحاد**) หมายถึง "หะดีษที่หะดีษที่มีผู้รายงานเพียงคนเดียว" ก็คือ หะดีษที่ถูกรายงานด้วยนักรายงานเพียงคนเดียว หรือ สายรายงานเดียว ได้แก่ หะดีษที่ คนๆหนึ่งได้รายงานมาจากคนอื่นคน โดยมีการสืบต่อสายรายงานนั้น ด้วยคนเพียงคนเดียว หรือ มากกว่า เช่น 2 คน หรือ 3 คน ในแต่ละชั้นของสายรายงาน แต่ไม่ถึงขั้นมุตะวาติร

3.พิจารณาถึงการจำแนกตามลักษณะจุดสิ้นสุดของสายรายงาน หรือ การจำแนกหะดีษโดย

พิจารณาถึงผู้ที่ถูกพาดพิง แบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท คือ

1.หะดีษกุศ็ย (**الحديث القدسي**) หมายถึง หะดีษที่ท่านนบีมุฮัมมัด(ซล.)พาดไปยังอัลเลาะห์(ซบ.) จากสิ่งที่มีใช้อัลกุรอาน ด้วยการรายงานของท่านเอง

2.หะดีษมัรฟุอะฮ์ (**الحديث المرفوع**) หมายถึง หะดีษที่ผู้รายงานพาดพิงไปยังท่านร่อซูล(ซล.) อันเกี่ยวกับคำพูด การกระทำ และการยอมรับของท่าน

3.หะดีษเมาคัฟ (**الحديث الموقوف**) หมายถึง หะดีษที่ผู้รายงานพาดพิงไปยังชอฮาบะห์(รด.) อันเกี่ยวกับคำพูด และการกระทำของพวกเขา

4.หะดีษมักตุบะฮ์ (**الحديث المقطوع**) หมายถึง หะดีษที่ผู้รายงานพาดพิงไปยังตาบิอีน(รย.) หรือ บุคคลที่อยู่หลังจากตาบิอีน(รย.) อันเกี่ยวกับคำพูด และการกระทำของพวกเขา

โดย อาจารย์รอฟีกี มุฮัมมัด (ค่านิยามสำคัญ)

<http://www.sunnahstudent.com/forum/archive.php?topic=10889.0>

8. ค่านิยามสำคัญ

1. อัลอิสนาต

คำว่า อิสนาต (**الإسناد**) ในแง่ของภาษา หมายถึง "การพาดพิง" หรือ "การอ้างอิง"

และในแง่ของวิชาการนั้น คำว่า "อิสนาต" นั้น หมายถึง "แนวทางที่นำไปสู่ตัวบทของหะดีษ" ซึ่งเป็นสำนวนจากการต่อเนื่องของนักรายงานหะดีษ ที่รับหะดีษมาจากคนหนึ่ง สู่อีกคนหนึ่ง เรื่อยไปจนถึงท่านร่อซูล(ซล.)

2. อัลมัดนั

คำว่า มะตั้น (**المتن**) ในแง่ของภาษา หมายถึง "สิ่งที่มั่นคงแข็งแรง" หรือ "สิ่งที่ยกขึ้นมาจากพื้นดิน"

และในแง่ของวิชาการนั้น คำว่า "มะตั้น" นั้น หมายถึง "ตัวบทของหะดีษ" หรือ "ถ้อยคำของหะดีษ"

3. อัลฮัสนัต

คำว่า **سنَد** (**السند**) ในแง่ของภาษาหมายถึง "การพาดพิง" และ "สิ่งที่ถูกยึดถือ"

และในแง่ของวิชาการนั้น คำว่า "سنَد" นั้น หมายถึง "ความต่อเนื่องของนักรายงานจนถึงตัวบท" ซึ่งนักวิชาการหะดีษนั้น ได้ใช้คำว่า "อิสนาต" และ "سنَد" ในความหมายเดียวกัน

4. อัรวายี

คำว่า **รวายี** (**الراوي**) หมายถึง "ผู้รายงานหะดีษด้วยสายรายงานของเขาเอง" เหมือนกันไม่ว่าตัวผู้รายงานนั้น จะมีความรู้เกี่ยวกับหะดีษหรือไม่ก็ตาม (เช่น ความรู้ในเรื่องของสายรายงาน)

โดย อาจารย์อันวา สะอู (คำที่มีความหมายใกล้เคียงกับหะดีษ)

<http://www.mureed.com/Hadis/hadis1.htm>

9. คำที่มีความหมายใกล้เคียงกับหะดีษ

1. อัซซุนนะฮฺ **السنة**

2. อะซัร **أثر**

3. เคาะบ์ร **خبر**

1. อัซซุนนะฮฺ **السنة** เดิมนั้นแปลว่า แนวทาง หรือ แบบอย่าง ส่วนความหมายทางวิชาการนั้นมีหลายนิยาม

- นักปราชญ์วิชาหะดีษและปราชญ์อุศูลฟิกฮ์ให้ความหมายอัซซุนนะฮฺเช่นเดียวกับคำว่าหะดีษ
- นักปราชญ์วิชาฟิกฮ์ให้ความหมายอัซซุนนะฮฺว่า สิ่งที่มีบัญญัติพึงกระทำ หากละเว้นไม่กระทำก็ไม่เป็นโทษใดๆ ซึ่งตรงข้ามกับคำว่าวาญิบ(จำเป็น)หรือฟัรฎู(บังคับต้องกระทำ)
- นักปราชญ์ทั่วไปใช้คำว่า อัซซุนนะฮฺในบางครั้งหมายถึง สิ่งตรงข้ามกับคำว่าบิโดอะฮฺ (อุตริกรรม)

2. อะซัร **أثر** ความหมายเดิมคือ ร่องรอย เครื่องหมาย หรือสิ่งที่หลงเหลือ

- นักปราชญ์วิชาหะดีษให้ความหมายอะซัรเช่นเดียวกับคำว่าหะดีษ
- นักปราชญ์บางท่านให้ความหมายว่า คำพูดหรือการกระทำของเศาะหาบะฮฺและตาบิอิน

3. เคาะบ์ร **خبر** ความหมายเดิมคือ ข่าว เรื่องราว

- นักปราชญ์วิชาหะดีษให้ความสำคัญหมายเคาะบ์รเช่นเดียวกับคำว่าหะดีษ
- นักปราชญ์บางท่านให้ความสำคัญว่า หะดีษคือสิ่งที่มาจากท่านร่อซูล ส่วนเคาะบ์รคือสิ่งที่มาจากผู้อื่น

*ปราชญ์ บางท่านก็จำแนกคำที่กล่าวมาข้างต้นดังนี้

- หะดีษ **حديث** คือสิ่งที่มาจากท่านร่อซูล
- อะษร **أثر** คือสิ่งที่มาจากเศาะหาบะฮ์ ตาบิอินและผู้ที่มาหลังจากพวกเขา
- ส่วนเคาะบ์ร **خبر** คือ ชีวประวัติของบรรดากษัตริย์สมัยโบราณและบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์

ความแตกต่างระหว่างอัลกุรอานกับหะดีษ

1. อัลกุรอานคือ **كلام الله** (คำดำรัสของอัลลอฮ์) ทั้งถ้อยคำและความหมาย ส่วนหะดีษเป็น-**وحي** วะหฺยู (วิวรณ์) จากอัลลอฮ์ในด้านความหมายเพียงอย่างเดียว
2. อัลกุรอานมีความเป็นมหัศจรรย์ และความท้าทาย **إعجاز و تحدى** ทั้งถ้อยคำและความหมายซึ่งต่างกับหะดีษ
3. ผู้อ่านอัลกุรอานจะได้รับผลบุญถึง 10 เท่าในทุกพยัญชนะของการอ่าน
4. ผู้หญิงที่ประจำเดือน ผู้หญิงมีเลือดหลังคลอด(นิฟาส) ผู้มีหะดีษ (คือยังไม่อาบน้ำละหมาดหลังจากได้เสียน้ำละหมาดไม่ว่ากรณีใดๆ) หรือผู้มีญุนบ (คือยังไม่อาบน้ำยกหะดีษหลังจากหลับนอนกับภรรยาหรือฝันเปียก) พวกเขาเหล่านั้นไม่อนุญาตให้แตะต้องคัมภีร์อัลกุรอานเด็ดขาด (บางทัศนะก็อนุญาตให้ผู้มีญุนบ และผู้มีรอบเดือนอ่าน หรือสัมผัส อัลกุรอานได้เช่นกัน) ส่วนตำราหะดีษไม่มีข้อห้ามแต่ประการใด
5. อัลกุรอานนั้นถูกบัญญัติให้นำมาอ่านในละหมาด ส่วนหะดีษไม่อนุญาตนำมาอ่านในละหมาด
6. อัลกุรอานถูกถ่ายทอดรุ่นแล้วรุ่นเล่าด้วยกระบวนการ **متواتر** มุตะวาติร (มีบุคคลจำนวนมากเรียงงาน) ซึ่งต่างกับหะดีษบางส่วนเป็นมุตะวาติร บางส่วนเป็น **احاد** อาหัด (หะดีษไม่ถึงระดับมุตะวาติร)

7. ไม่นอนุญาตให้รายงานอัลกุรอานด้วยความหมาย แต่หะดีษสามารถรายงานด้วยความหมาย
ได้ตามเงื่อนไขที่มุหัดดีซิน(ปราชญ์หะดีษ)วางไว้

โดย รอฟีกี มูอ้าหมัด(ประเภทของ "หะดีษมักบุล" หรือ "หะดีษที่ถูกรับรอง")

<http://www.sunnahstudent.com/forum/archive.php?topic=10890.0>

10. ประเภทของ "หะดีษมักบุล" หรือ "หะดีษที่ถูกรับรอง"

หะดีษมักบุลนั้น แบ่งออกได้อีก 2 ชนิด คือ

1.หะดีษซอเฮียะห์ (**الحديث الصحيح**) ก็คือ "หะดีษที่ถูกต้องและสามารถนำมาเป็นหลักฐานได้โดย
ไม่มีข้อกังขา"

2.หะดีษหะซัน (**الحديث الحسن**) ก็คือ "หะดีษที่ดีและสามารถนำมาเป็นหลักฐานได้ เมื่อไม่ขัดแย้ง
กับหะดีษที่ซอเฮียะห์มากกว่า"

นั่นหมายความว่าทั้งหะดีษซอเฮียะห์ และหะดีษหะซันนั้น สามารถนำมาใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงทาง
ศาสนาได้ ทั้งในเรื่องที่เกี่ยวกับอากีดะห์(หลักการยึดมั่น) , ฟิกห์(หลักอะห์กาม ชูกัม และข้อตัดสินต่างๆทางด้าน
ของการปฏิบัติ) , และเรื่องของฟาตอฮิลอูลอะฮ์มาล(เรื่องการปฏิบัติคุณงามความดีต่างๆ) ดังนั้น เมื่อนำมาใช้
ด้วยกับหะดีษซอเฮียะห์และหะซัน ก็ถือว่าการปฏิบัตินั้นถูกต้องโดยไม่มีข้อกังขา เนื่องจากทั้งสองชนิดนี้ อยู่ใน
ประเภทของหะดีษที่ถูกรับรองให้นำมาปฏิบัติได้

ชนิดของหะดีษซอเฮียะห์

หะดีษซอเฮียะห์นั้น แบ่งออกได้อีก 2 ชนิด คือ

1.หะดีษซอเฮียะห์ลีซาที้ฮี้ (**الحديث الصحيح لذاته**) หมายถึง "หะดีษที่ซอเฮียะห์ด้วยตัวของมันเอง"
ได้แก่ หะดีษที่มีเงื่อนไขของการยอมรับหะดีษอย่างครบถ้วนสมบูรณ์

2.หะดีษซอเฮียะห์ลีซอเยรียี (**الحديث الصحيح لغيره**) หมายถึง "หะดีษที่ซอเฮียะห์ด้วยการ
สนับสนุนของหะดีษอื่น" ได้แก่ หะดีษที่เดิมทีเป็นหะดีษหะซัน แต่มีหะดีษอื่นที่ซอเฮียะห์กว่า หรือ เท่ากัน มา
สนับสนุน ทำให้มันเลื่อนขั้นขึ้นไปเป็นซอเฮียะห์ เขาจึงเรียกหะดีษซอเฮียะห์ที่ถูกเลื่อนขั้นในลักษณะนี้ว่า"ซอ
เฮียะห์ลีซอเยรียี" หรือ "เป็นซอเฮียะห์เพราะหะดีษอื่น"

ชนิดของหะดีษหะซัน

1. หะดีษหะซันลีซาที้ฮ์ (الحديث الحسن لذاته) หมายถึง "หะดีษที่หะซันด้วยตัวของมันเอง" ได้แก่ หะดีษที่มีเงื่อนไขของการยอมรับหะดีษอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ แต่ต่ำกว่าหะดีษซอเฮียะห์เล็กน้อย ด้วยเงื่อนไขของนักรายงานหะดีษ ที่มีความจำไม่ถึงขั้นดีเยี่ยม ดังจะได้กล่าวต่อไป อินชาอัลเลาะห์

2. หะดีษหะซันลีซอมยรีฮ์ (الحديث الحسن لغيره) หมายถึง "หะดีษที่หะซันด้วยการสนับสนุนของหะดีษอื่น" ได้แก่ หะดีษที่เดิมทีเป็นหะดีษดออีฟ(หะดีษอ่อน) แต่มีหะดีษอื่นที่ซอเฮียะห์กว่า หรือ เท่ากัน มาสนับสนุน ทำให้มันเลื่อนขั้นขึ้นไปเป็นหะซัน เขาจึงเรียกหะดีษหะซันที่ถูกเลื่อนขั้นในลักษณะนี้ว่า "หะซันลีซอมยรีฮ์" หรือ "เป็นหะซันเพราะหะดีษอื่น"

ข้อควรจำ : เมื่อมีการกล่าวถึงหะดีษหนึ่งว่า เป็นหะดีษซอเฮียะห์ โดยมีได้กล่าวถึงเงื่อนไขใดๆ ให้หมายความว่า หะดีษนั้น "ซอเฮียะห์ด้วยตัวของมันเอง" และเช่นเดียวกัน เมื่อมีการกล่าวถึงหะดีษหนึ่งว่า เป็นหะดีษหะซัน โดยมีได้กล่าวถึงเงื่อนไขใดๆ ให้หมายความว่า หะดีษนั้น "หะซันด้วยตัวของมันเอง"

ดังนั้น ก่อนที่เราจะไปทำความเข้าใจกับหะดีษทั้งสองนั้น เราก็ควรจะได้รับรู้กันเสียก่อนว่า หะดีษที่จะถูกยอมรับ และนำมาอ้างอิงเป็นหลักฐานได้นั้น ต้องมีเงื่อนไขอย่างไร ?

เงื่อนไขของหะดีษมักบูล

เงื่อนไขที่จะทำให้หะดีษเป็นที่ยอมรับ และนำมาอ้างอิงได้นั้น มีอยู่หลายเงื่อนไข คือ

1. ต้องมีสายรายงานติดต่อกัน (إتصال الإسناد) หมายถึง ติดต่อกันตั้งแต่ผู้รายงานคนแรก จนถึงท่านร่อซูล(ซล.) โดยไม่ขาดตอน

2. ผู้รายงานต้องมีคุณธรรม (عدالة الراوي) หมายถึง ต้องมีมารยาทที่ดี มีคุณธรรม และไม่กระทำสิ่งที่ทำให้เสียมุรอะห์(ภาพพจน์)

3. ผู้รายงานต้องมีความจำดี หรือ แม่นยำ (ضبط الراوي) หมายถึง ต้องไม่เลอะเลือน หรือ มีความจำสับสน

4. ปลอดภัยจากการขัดแย้งกับบุคคลที่น่าเชื่อถือมากกว่า (السلامة من الشذوذ) หมายถึง การรายงานนั้นต้องไม่ขัดแย้งกับการรายงานของบุคคลที่น่าเชื่อถือมากกว่า

5. ปลอดภัยจากเหตุผลที่น่าตำหนิ (السلامة من العلة القادحة) หมายถึง หะดีษนั้นต้องไม่มีข้อบกพร่อง หรือ ตำหนิ ที่ห้ามจากการนำมาอ้างอิงเป็นหลักฐาน

6. ได้รับการช่วยเหลือ หรือ สนับสนุน จากสายรายงานอื่น ในขณะที่นำมาอ้างอิงเป็นหลักฐาน (العاضد أو المتابع عند الإحتياج إليه) หมายถึง มีการสนับสนุนของหะดีษบทอื่น ทำให้หะดีษที่ได้รับการสนับสนุนนั้น มีความแข็งแรงขึ้น และสามารถนำมาอ้างอิงเป็นหลักฐานได้

ทบทวน

1. อัล-ฮะดีษ

ร่วมอภิปรายหะดีษดังต่อไปนี้

ระดับ 1 มุตะวัสส์ติต

- ความบริสุทธิ์ใจ
- ความขยัน
- ความอดทน
- ความเชื่อมั่น
- การมอบหมายต่ออัลลอฮ์
- การใช้เวลาว่าง
- ภัยจากปาก
- การให้อภัย
- ความสมานฉันท์

ระดับ 2 มุตะวัสส์ติต

- ความขยาเกรง
- ความฉลาด
- ความซื่อสัตย์
- ความเสียสละใจบุญ
- การดูอ้อจากผู้ถูกข่มเหง
- ใครคือผู้ล้มละลาย
- ใครคือมิตรแท้
- ลักเล็กขโมยน้อย
- การอิฆาเราะฮ์
- การนินทา

ระดับ 3 มุตะวัสส์ติต

- การสำรวมตน
- การอาบน้ำวาญิบ
- โลกอาคิเราะฮ์

2. อัล-อัคลาฟ (จริยธรรมอิสลาม)

ให้ร่วมอภิปรายในประเด็นดังต่อไปนี้

ระดับ 1 มุตะวัสส์ติต

1. ความสำคัญของจริยธรรมและประโยชน์ของจริยธรรมอิสลามต่อการดำเนินชีวิต
2. คุณค่าของการเป็นมุสลิมที่ดี และการดำรงตนอยู่ในหลักจริยธรรมอิสลาม
3. แบบอย่างจริยธรรมของท่านรอซูล เกี่ยวกับ
 - การตรงต่อเวลา- ความเมตตากรุณา- ความซื่อสัตย์- ความอดทน- การเสียสละ- ความมีระเบียบวินัย- ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และ ดูอาอู
4. จริยธรรมอิสลามที่ปรากฏในอัลกุรอานและหะดีษ เกี่ยวกับ
 - การตรงต่อเวลา- ความเมตตากรุณา- ความซื่อสัตย์- ความอดทน- การเสียสละ- ความมีระเบียบวินัย- ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และดูอาอู

5. การดูแลรักษาความสะอาดที่ถูกต้องตามหลักจริยธรรมอิสลาม
 - การรักษาความสะอาดศาสนสถาน- การรักษาความสะอาดสาธารณะสมบัติ
 6. มารยาทของท่านรอซูล และ บุคคลสำคัญในอิสลาม ด้านต่างๆ- ครอบครัว- ญาติพี่น้อง- ครูอาจารย์- เพื่อนบ้าน- ผู้มาเยือน และ ผู้อาวูโส
 7. ประโยชน์ ของการรักษาสิ่งแวดล้อม และวิธีการรักษาสิ่งแวดล้อม
 8. วิธีการปฏิบัติตามระเบียบวินัยของครอบครัว และโรงเรียนตามบทบัญญัติอิสลาม
 9. คุณธรรมจากอัลกุรอาน และอัลฮะดีษในด้าน
 - ความเมตตา กรุณา- ความเสียสละ- ความซื่อสัตย์
 - ความอดทน
 - ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน
 10. อภิปรายถึงลักษณะจริยธรรมของท่านรอซูล ในเรื่องที่กำหนด
 - การใฝ่รู้ - การเคารพภักดีต่ออัลลอฮ์ - ความยาเกรง
 - การมีจิตสำนึก - ใจกว้าง - ความบริสุทธิ์ใจ
 - มนุษยสัมพันธ์ และ ดุอาอู
-

ระดับ 2 มุตะวัสสิต

11. จริยธรรมอิสลามที่ได้กล่าวไว้ในอัลกุรอานและอัลฮะดีษ เกี่ยวกับ - การใ้รู้ - การเคารพภักดีต่ออัลลอฮ์
 - ความยำเกรง - การมีจิตสำนึก - ความโอบอ้อมอารีย์
 - ความบริสุทธิ์ใจ - มนุษย์สัมพันธ์ และ ดุอาอู
12. แบบอย่างจริยธรรมของท่านรอซูลเกี่ยวกับ
 - การตรงต่อเวลา - ระเบียบวินัย - เชื้อเพื่อเผื่อแผ่ และ การเคารพภักดีต่ออัลลอฮ์
13. จริยวัตรและบุคลิกภาพของเศาะฮะบะฮ์ ดังนี้- อาบูบักร์ – อุมัร
14. หลักจริยธรรมอิสลามจากบทบัญญัติอัลกุรอาน และอัลฮะดีษ เกี่ยวกับ
 - ครอบครัว ,ญาติพี่น้อง , ครูอาจารย์ - เพื่อนบ้าน – ผู้มาเยือน
15. การอนุรักษ์สิ่งแวดลอมในอิสลามโดยเฉพาะ ใน แม่น้ำลาคลอง
16. ความหมาย คุณค่า ประโยชน์ของความซื่อสัตย์ และความอดทน
17. การปฏิบัติต่อผู้ป่วย
18. การปฏิบัติตามระเบียบวินัยของสถานศึกษา ที่ถูกต้อง
19. การเคารพสิทธิของตนเอง ผู้อื่น และความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
20. แบบอย่างและคำสอนเกี่ยวกับจริยธรรมที่มีต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม
21. ดุอาอูเกี่ยวกับหลักจริยธรรมอิสลาม
22. เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตของท่านนบี (ศ็อล) ตามหลักประวัติศาสตร์ด้านหลักจริยธรรมอิสลามเกี่ยวกับ
 - การเคารพภักดีต่ออัลลอฮ์ -ความยำเกรง -การมีจิตสำนึก -การเคารพภักดีต่ออัลลอฮ์ -ความยำเกรง - การมีจิตสำนึก - ความบริสุทธิ์ใจ -มนุษยสัมพันธ์ที่ดี -ความกตัญญูกตเวที และ ความมีระเบียบวินัย

ระดับ 3 มุตะวัสสิต

23. อธิบายจริยธรรมของท่านรอซูลที่มุสลิมจะต้องนำมาปฏิบัติในการดำเนินชีวิต
 - การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น - ความกตัญญูกตเวที – ความยุติธรรมและกล้าหาญ
24. อภิปรายวิธีการนำจริยธรรมอิสลามที่ปรากฏในอัลกุรอานและอัลฮะดีษในเรื่องที่กำหนดไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้ถูกต้อง ในด้านความรอบคอบ -เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น - กตัญญูกตเวที - ยุติธรรม - กล้าหาญ - ความรอบคอบ - การรักษาสาธารณสมบัติ - การประหยัด
 - ความไม่ประมาท - รักษาสัญญา - สามัคคี - การรักษากันฐานบ้านเกิด และดุอาอูต่างๆ

ภาคผนวก

สาระรายวิชา อัล-หะดีษ

มาตรฐาน อห. ๒.๑ เข้าใจความหมาย ความสำคัญ หลักการ หลักอัล-หะดีษ สามารถท่องจำหลักอัล-หะดีษ และนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

ระดับชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้
อก.๑	<p>๑. อธิบายความหมายความสำคัญ และศาสนจากบทอัล-หะดีษที่กำหนด</p> <p>๒. ท่องจำอัล-หะดีษที่กำหนด พร้อมบอกผู้รายงานและผู้บันทึก</p> <p>๓. บอกนิยามและประเภท หลักการของอัล-หะดีษที่กำหนด</p> <p>๔. เปรียบเทียบข้อแตกต่างๆ ระหว่าง อิลมุลหะดีษ คิรออะฮ์ และอิลมุล หะดีษริวายะฮ์</p> <p>๕. อธิบายความแตกต่างระหว่าง อัลกุรอาน อัล-หะดีษ อันนะบะวียฺ และอัล-หะดีษ อัลกุดสียฺ</p>	<p>๑. ความหมาย ความสำคัญและคำสอนจากอัล-หะดีษ พร้อมผู้รายงาน และผู้บันทึก</p> <p>- ความบริสุทธิ์ใจ</p> <p>(إنما الأعمال بالنيات...)</p> <p>- ความขยัน</p> <p>(ما أكل أحد طعاما قط خيرا من أن يأكل من عمل يده...)</p> <p>- ความอดทน</p> <p>(عجباً لأمر المؤمن كله له خير، وليس ذلك لأحد إلا للمؤمن، إن أصابته سراء شكر فكان خيراً له، وإن أصابته ضراء صبر فكان خيراً له)</p> <p>- ความเชื่อมั่น</p> <p>(عن أبي بكر الصديق رضي الله عنه قال نظرت إلى أقدام المشركين ونحن في الغار وهم على رؤوسنا فقلت يا رسول الله لو أن أحدهم نظر تحت قدميه لأبصرنا فقال ما ظنك يا أبا بكر باثنين الله ثالثهما)</p>

		<p>- การมอบหมายต่ออัลลอฮ์</p> <p>(لو أنكم توكلون على الله حق توكله...)</p> <p>- การใช้เวลาว่าง</p> <p>(نعمتان مغبون فيهما كثير...)</p> <p>- ภัยจากปาก</p> <p>(مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكَلِّمْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ)</p> <p>(عن عقبه بن عامر رضي الله عنه قال: قلت يا رسول الله، ما النجاة؟ قال: "أمسك عليك لسانك وليسعك بيتك وأبك على خطيئتك")</p> <p>- การให้ภัย</p>
--	--	---

(عن عائشة رضي الله عنها قالت: ما ضرب رسول الله صلى الله عليه وسلم شيئاً قط بيده ولا امرأة ولا خادماً، إلا أن يجاهد في سبيل الله، وما نيل منه شيء قط فينتقم من صاحبه إلا أن ينتهك شيء من محارم الله تعالى فينتقم لله تعالى). رواه مسلم.

(عن ابن مسعود رضي الله عنه قال: كأني انظر إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم يحكي نبياً من الأنبياء، صلوات الله وسلامه عليهم ضربه قومه فأدموه، وهو يمسح الدم عن وجهه ويقول: اللهم اغفر لقومي فإنهم لا يعلمون) متفق عليه.

-ความสมานฉันท์

(ليس الكاذب الذي يصلح بين الناس..)

๒. คำนियามและประเภทหลักการของอัล-หะดีษ

- อิลมุลหะดีษ คิรอยะฮฺ

- อิลมุลหะดีษ ริวายะฮฺ

- หะดีษ นะบะวี

- อัลเคาะบ์ร

- อัลอะษ์ร

๓. ความแตกต่างระหว่าง อัลกุรอาน อัล-หะดีษ อันนะบะวี และอัล-หะดีษ อัลกุศลี

สาระรายวิชาอัล-อัคลาค

มาตรฐาน อค. ๑ เข้าใจจริยธรรมอิสลาม และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาตน บำเพ็ญประโยชน์ ต่อครอบครัว สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกัน ได้อย่างสันติสุข

ระดับชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้
อก.๑	<p>๑. บอกความหมาย ความสำคัญของการทักทาย (สลาม)</p> <p>๒.อธิบายความหมาย ความสำคัญของการแต่งกาย</p> <p>๓.อธิบายความหมาย ความสำคัญการรักษาความสะอาด</p> <p>๔.บอกความหมาย ความสำคัญของการมารยาทในห้องเรียน</p> <p>๕.อธิบายความสำคัญของการรับประทานและการดื่มน้ำ</p> <p>๖. อธิบายความสำคัญการนอนและตื่นนอน</p> <p>๗.อธิบายความสำคัญมารยาทในการปฏิบัติต่อบิดามารดา</p>	<p>๑. การเข้าห้องน้ำ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความสำคัญของมารยาทในการเข้าห้องน้ำ - หลักฐานจากอัลกุรอานและอัลหะดีษที่เกี่ยวกับการใช้ห้องน้ำ - มารยาทการเข้าห้องน้ำ - ดูอาก่อนและเข้าห้องน้ำ <p>๒. มารยาทในที่ประชุม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความหมายของการประชุม - ความสำคัญและคุณค่าของการเข้าที่ประชุม - ดูอาๆการเปิดและปิดประชุม - มารยาทในการเข้าร่วมในที่ประชุม - หลักฐานจากอัลกุรอานและอัลหะดีษที่เกี่ยวกับมารยาทในที่ประชุม <p>๓. การรักษาความสะอาด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความหมายและความสำคัญของการรักษาความสะอาด - ประเภทของการรักษาความสะอาด - การรักษาความสะอาดร่างกาย

		<ul style="list-style-type: none"> - การรักษาความสะอาดเครื่องนุ่งห่ม - การรักษาความสะอาดที่อยู่อาศัย - การรักษาความสะอาดสิ่งแวดล้อม - หลักฐานจากอัลกุรอานและอัลหะดีษที่เกี่ยวกับการรักษาความสะอาด <p>๔. มารยาทในห้องเรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความหมายและความสำคัญของมารยาทในห้องเรียน - หลักฐานจากอัลกุรอานและอัลหะดีษที่เกี่ยวกับมารยาทในห้องเรียน - การปฏิบัติตนในห้องเรียน <p>๕. การรับประทานอาหารและการดื่มน้ำ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความสำคัญและคุณค่าของการรับประทานอาหารและการดื่มน้ำ - มารยาทในการรับประทานอาหารและการดื่มน้ำ - คุณาการรับประทานอาหารและการดื่มน้ำ - หลักฐานจากอัลกุรอานและอัลหะดีษที่เกี่ยวกับการรับประทานอาหารและการดื่มน้ำ <p>๖. มารยาทในการนอนและตื่นนอน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความสำคัญของการนอนและตื่นนอน
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> - ความสำคัญของมารยาทการนอนและตื่นนอน - มารยาทการนอนและตื่นนอน - คู่มือก่อนนอนและหลังตื่นนอน - หลักฐานจากอัลกุรอานและอัลหะดีษที่เกี่ยวข้องกับการนอนและตื่นนอน <p>๗. มารยาทในการปฏิบัติต่อบิดามารดา ครู และผู้อาวุโส</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความสำคัญของมารยาทในการปฏิบัติต่อบิดามารดา ครูและผู้อาวุโส - มารยาทในการปฏิบัติต่อบิดามารดา ครู และผู้อาวุโส - หลักฐานจากอัลกุรอานและอัลหะดีษที่เกี่ยวข้องกับมารยาทในการปฏิบัติต่อบิดามารดา ครูและผู้อาวุโส
--	--	---

สาระรายวิชา อัล-หะดีษ

มาตรฐาน อห. ๒.๑ เข้าใจความหมาย ความสำคัญ หลักการ หลักอัล-หะดีษ สามารถท่อง

จำหลักอัล-หะดีษ และนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

ระดับชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้
อก.๒	<p>๑. อธิบายความหมายความสำคัญ และคำสอนจากบทอัล-หะดีษที่กำหนด</p> <p>๒. ท่องจำอัล-หะดีษที่กำหนด พร้อมบอกผู้รายงานและผู้บันทึก</p> <p>๓. บอกนิยามและประเภท หลักการของอัล-หะดีษที่กำหนด</p> <p>๔. ระบุนิสัยของอัล-หะดีษ ประเภทต่างๆที่กำหนดในการใช้ เป็นหลักฐานอ้างอิง</p>	<p>๑. ความหมาย ความสำคัญและคำสอนจากอัล-หะดีษ พร้อมผู้รายงาน และผู้บันทึก</p> <p>- ความขยาเกรง</p> <p>(اتق الله حيثما كنت، وأتبع السيئة الحسنة تمحها، وخالف الناس بخُلُقٍ حسنٍ...)</p> <p>(اتقوا الله ، وصلوا خمسكم ، وصوموا شهركم ، وأدوا زكاة أموالكم ، وأطعموا أمراءكم ، تدخلوا جنة ربكم)</p> <p>- ความฉลาด</p> <p>(الكيس من دان نفسه...)</p> <p>- ความซื่อสัตย์</p> <p>(أَرَبِعَ إِذَا كُنَ فِيكَ ، فَلَا عَلَيْكَ مَا فَاتَكَ مِنَ الدُّنْيَا حِفْظُ أَمَانَةٍ ، وَصِدْقُ حَدِيثٍ...)</p> <p>- ความเสียสละใจบุญ</p> <p>(جاء رجل إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال إني مجهود ، فأرسل إلى بعض نسائه...)</p> <p>- การดูอา้อจากผู้ถูกข่มเหง</p>

ثَلَاثُ دَعَوَاتٍ مُسْتَجَابَاتٌ لَّا شَكَّ فِيهِنَّ دَعْوَةُ
الْوَالِدِ وَدَعْوَةُ الْمُسَافِرِ وَدَعْوَةُ الْمَظْلُومِ
(اتَّقُوا دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ وَإِنْ كَانَ كَافِرًا فَإِنَّهُ لَيْسَ
دُونَهَا حِجَابٌ)

- ใครคือผู้ล้มละลาย

(أتدرون ما المفلس...)

- ใครคือมิตรแท้

(لا يؤمن أحدكم حتى يحب لأخيه...)

- ลักเล็กขโมยน้อย

(لعن الله السارق يسرق البيضة...)

- การอิจฉาริษยา

(إياكم والحسد...)

- การนินทา

(ذكرك أخاك بما يكره...)

๒. คำนิยามหลักการอัล-หะดีษ

-หะดีษ อัลกุดสีย

-หะดีษ มัรฟูอ

-หะดีษ เมากูฟ

-หะดีษ มักฏูอ

		<p>-อัลมะตัน (ตัวบทหะดีษ)</p> <p>-อัลสะนัด (สายรายงาน)</p> <p>-อรรอวีย์ (ผู้บันทึก)</p> <p>๓. สถานะของอัล-หะดีษ อัลกุศลีหฺ หะดีษ มัรฟูอฺ หะดีษ เมากูฟ และหะดีษ มักนูอฺ</p>
--	--	--

สาระรายวิชาอัล-อัคลาค

มาตรฐาน อค. ๑ เข้าใจจริยธรรมอิสลาม และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาตน บำเพ็ญประโยชน์ ต่อครอบครัว สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกัน ได้อย่างสันติสุข

ระดับชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้
อก.๒	<p>๑. บอกมารยาทเกี่ยวกับการเข้าห้องน้ำ</p> <p>๒. อธิบายความหมายของการประชุม</p> <p>๓. อธิบายความหมาย ความสำคัญของการเยี่ยมชม</p> <p>๔. อธิบายความหมาย ความสำคัญของการสนทนา</p> <p>๕. บอกความหมายและความสำคัญของการคบมิตร</p> <p>๖. บอกความหมายของพาหนะ</p> <p>๗. อธิบาย ความสำคัญของการใช้สื่อเทคโนโลยี</p> <p>๘. อธิบาย ความสำคัญของการใช้</p>	<p>๑. การเข้าห้องน้ำ</p> <p>- ความสำคัญของมารยาทในการเข้าห้องน้ำ</p> <p>- หลักฐานจากอัลกุรอานและอัลหะดีษที่เกี่ยวกับการใช้ห้องน้ำ</p> <p>- มารยาทการเข้าห้องน้ำ</p> <p>- ดูาก่อนและเข้าห้องน้ำ</p> <p>๒. มารยาทในที่ประชุม</p> <p>- ความหมายของการประชุม</p> <p>- ความสำคัญและคุณค่าของการเข้าที่ประชุม</p> <p>- ดูากการเปิดและปิดประชุม</p> <p>- มารยาทในการเข้าร่วมในที่ประชุม</p> <p>- หลักฐานจากอัลกุรอานและอัลหะดีษที่เกี่ยวกับมารยาทใน</p>

	<p>สื่อเทคโนโลยี</p>	<p>ที่ประชุม</p> <p>๓. การเยี่ยมชม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความหมายและความสำคัญของการเยี่ยมชม - ประโยชน์ของการเยี่ยมชม - มารยาทการเยี่ยมชม - หลักฐานจากอัลกุรอานและอัลฮะดีษที่เกี่ยวกับการเยี่ยมชม <p>๔. การสนทนา</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความหมายและความสำคัญของการสนทนา - ประโยชน์ของการสนทนา - มารยาทการสนทนา - หลักฐานจากอัลกุรอานและอัลฮะดีษที่เกี่ยวกับการสนทนา <p>๕. การคบมิตร</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความหมายและความสำคัญของการคบมิตร - หลักฐานจากอัลกุรอานและอัลฮะดีษที่เกี่ยวกับการคบมิตร - การเลือกมิตรที่ดี - มารยาทและสิทธิของมิตร <p>๖. การใช้พาหนะ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความหมายของพาหนะ - ความสำคัญและคุณค่าของการใช้พาหนะ - คุณาต่างๆในการใช้พาหนะและการเดินทาง
--	----------------------	---

		<ul style="list-style-type: none"> - มารยาทในการใช้พาหนะ - หลักฐานจากอัลกุรอานและอัลหะดีษที่เกี่ยวกับการใช้พาหนะ <p>๗. การใช้สื่อเทคโนโลยีใหม่ๆ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความหมายและความสำคัญของสื่อเทคโนโลยี - ประโยชน์และโทษของสื่อเทคโนโลยี - โทษของสื่อเทคโนโลยี - มารยาทการใช้สื่อเทคโนโลยีใหม่ๆ - หลักฐานจากอัลกุรอานและอัลหะดีษที่เกี่ยวกับสื่อเทคโนโลยี
--	--	--

สาระรายวิชา อัล-หะดีษ

มาตรฐาน อห. ๒.๑ เข้าใจความหมาย ความสำคัญ หลักการ หลักอัล-หะดีษ สามารถท่อง

จำหลักอัล-หะดีษ และนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

ระดับชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้
อก.๓	<p>๑. อธิบายความหมายความสำคัญ และคำสอนจากบทอัล-หะดีษที่กำหนด</p> <p>๒. ท่องจำอัล-หะดีษที่กำหนด พร้อมบอกผู้รายงานและผู้บันทึก</p> <p>๓. บอกนิยามและประเภท หลักการของอัล-หะดีษที่กำหนด</p> <p>๔. ระบุนิสถานะของอัล-หะดีษ ประเภทต่างๆที่กำหนดในการใช้เป็นหลักฐานอ้างอิง</p> <p>๕. อธิบายความแตกต่างระหว่าง หลักการอัล-หะดีษที่กำหนด</p>	<p>๑. ความหมาย ความสำคัญและคำสอนจากอัล-หะดีษ พร้อมผู้รายงาน และผู้บันทึก</p> <p>- การสำรวมตน</p> <p>إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَوْحَى إِلَيَّ أَنْ تَوَاضَعُوا حَتَّى لَا يَفْخَرَ أَحَدٌ عَلَى أَحَدٍ وَلَا يَتَّبِعِي أَحَدٌ عَلَى أَحَدٍ (مَا نَقَصَتْ صَدَقَةٌ مِنْ مَالٍ وَمَا زَادَ اللَّهُ عَبْدًا بِعَفْوٍ إِلَّا عِزًّا وَمَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ لِلَّهِ إِلَّا رَفَعَهُ اللَّهُ)</p> <p>- การอาบน้ำวาญิบ</p> <p>(إذا جلس بين شعبها الأربع ، ثم جهدها فقد وجب الغسل...)</p> <p>- โลกอาภิเราะฮ์</p> <p>(عرضت علي الأمم، فجعل النبي والنبيان يمرون</p>

معهم الرهط، والنبي ليس معه أحد، حتى رفع لي سواد عظيم، قلت: ما هذا أمي هذه؟ قيل: بل هذا موسى وقومه قيل: انظر إلى الأفق، فإذا سواد يمالأ الأفق، ثم قيل لي: انظرها هنا وها هنا في آفاق السماء، فإذا سواد قد ملاً الأفق، قيل: هذه أمتك، ويدخل الجنة من هؤلاء سبعون ألفاً بغير حساب...)

- ฐห (วิญญูญาน)

(إن الروح إذا قبض تبعه البصر...)

- ความประเสริฐของการเชื่อมเขียนผู้ป่วย

(من عاد مريضاً أو زار أخاً له ناداه مناد...)

- บิดอะฮฺ (อุตริกรรมในศาสนา)

(من أحدث في أمرنا ...)

- สิ่งที่เป็นหุบอะฮฺ

(الحلال بيّن، وإن الحرام بيّن، وبينهما أمور مشتهات لا يعلمهن كثير من الناس، فمن اتقى الشبهات فقد استبرأ لدينه وعرضه...)

- โทษของดอกเบ็ญ

		<p>(لعن رسول الله صلى الله عليه وسلم آكل الربا...)</p> <p>- สื่คำถามที่ต้องตอบ</p> <p>(لَا تَزُولُ قَدَمَا عَبْدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ أَرْبَعِ خِصَالٍ)</p> <p>- เจ็ดประการแห่งความพินาศ</p> <p>(اجتنبوا السبع الموبقات)</p> <p>๒. คำนิยามหลักการของอัล-หะดีษ</p> <ul style="list-style-type: none"> - หะดีษมุตะวาติร - หะดีษอาหฺ้าด - หะดีษมัซซุร - หะดีษอะชีซ - หะดีษเมาะรีบ <p>๓. สถานะของอัล-หะดีษหะดีษมุตะวาติร หะดีษอาหฺ้าด หะดีษมัซซุร หะดีษอะชีซ และหะดีษเมาะรีบ</p> <p>๕. ความแตกต่างระหว่าง หลักการอัล-หะดีษที่กำหนด</p>
--	--	--

สาระรายวิชาอัล-อักลาค

มาตรฐาน อค. ๑ เข้าใจริยธรรมอิสลาม และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาตน บำเพ็ญประโยชน์ ต่อครอบครัว สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกัน ได้อย่างสันติสุข

ระดับชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้
อก.๓	<p>๑. อธิบายความสำคัญของอัลกุรอาน</p> <p>๒. อธิบายความหมายของมัสยิด</p> <p>๓. อธิบายความหมาย ความสำคัญของเพื่อนบ้าน</p> <p>๔. อธิบายความหมาย ความสำคัญของคุณลักษณะของมุสลิม</p> <p>๕. บอกความสำคัญของของเดือนรอมฎอน</p> <p>๖. ความหมายและความสำคัญของสิ่งแวดล้อม</p>	<p>๑. มารยาทต่ออัลกุรอาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความสำคัญของอัลกุรอาน - ความสำคัญของการอ่านอัลกุรอาน - มารยาทการอ่านอัลกุรอาน - หลักฐานจากอัลกุรอานและอัลหะดีษที่เกี่ยวกับมารยาทการอ่านอัลกุรอาน <p>๒. มารยาทการเข้าใช้มัสยิด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความหมายและความสำคัญของมัสยิด - คุอการเข้าออกมัสยิด - มารยาทการใช้มัสยิดในการประกอบศาสนกิจ - หลักฐานจากอัลกุรอานและอัลหะดีษที่เกี่ยวกับมารยาทต่อมัสยิด <p>๓. เพื่อนบ้าน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความหมายและความสำคัญของเพื่อนบ้าน - มารยาทต่อเพื่อนบ้าน - หลักฐานจากอัลกุรอานและอัลหะดีษที่เกี่ยวกับเพื่อนบ้าน <p>๔. คุณลักษณะบุคคลสำคัญที่ควรยกย่องในอิสลาม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความหมายและความสำคัญของคุณลักษณะของมุสลิม - ตัวอย่างคุณลักษณะบุคคลสำคัญที่ควรยกย่องในอิสลาม

		<p>เช่น...</p> <ul style="list-style-type: none"> - ท่านรชูล - ท่านเคาะลีฟะห์อุมร์ - ท่านอิหม่ามซาฟิอีย์ - ท่านอิหม่ามนะวะวีฮ์ - หลักฐานทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับบุคคลสำคัญ <p>๕. กิจกรรมของมุสลิมในเดือนรอมฎอนและวันอีดทั้งสอง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความสำคัญของเดือนรอมฎอน - มารยาทในการละศีลอด - มารยาทในการบริจาคทาน - มารยาทในการละหมาดตะรอเวฮ์ - มารยาทในการอดิกาฟ - มารยาทในกิจกรรมกีฮามุลลัย - มารยาทในกิจกรรมฮัลเกาะฮ์อัลกุรอาน - มารยาทในวันอีดทั้งสอง - ความแตกต่างระหว่างมารยาทการปฏิบัติในวันอีดิลฟิตรและอฎุฮา - หลักฐานจากอัลกุรอานและอัลฮะดีษที่เกี่ยวกับมารยาทในดังกล่าว
--	--	---

